

BNA Gebouw van het Jaar 2010 Regio Oost Juryrapport

INLEIDING

Veel woningbouw, onderwijs en zorg maar ook kantoren, een bioscoop en een abdij, in alle stijlen van retro tot modernisme. Dat is het mooie en diverse palet van de 41 inzendingen van de regio Oost, waar de jury zich in heeft verdiept. Opvallend is dat slechts veertien van de inzendingen afkomstig zijn van bureaus uit de regio. Naar de reden kan alleen worden gegist. De regio bestaat voor bijna de helft uit eenmansbureaus die naar verwachting ook veel kleine opdrachten uitvoeren zoals kleine verbouwingen en uitbreidingen. Dat deze niet terug te vinden zijn in de inzendingen, vindt de jury een gemiste kans. Zeker nu de opdrachten kleiner worden in deze crisistijd, worden pareltjes volgens hen meer gewaardeerd. Zij roepen de BNA op om hier volgend jaar actief op in te zetten. Dat alle ingezonden projecten worden gepubliceerd in het jaarboek, kan een stimulans zijn. Een appelperserij leidde tot een discussie over het verschil tussen de regionale en landelijke prijs. Deze bijzondere architectonische opdracht is netjes uitgevoerd, traditioneel, onopvallend, opgenomen in het bedrijf en het landschap. Het landelijk gebied is gebaat bij zorgvuldig uitgevoerde projecten.

Maar kwaliteit verloochent zich niet, zo blijkt uit de

beoordeling. Het gemiddelde niveau van de inzendingen is goed, netjes en voldoet aan de criteria, maar de jury is op zoek naar een stapje hoger. De eenstemmigheid bij de selectie van projecten die de jury in casu gaat bekijken, is groot. Opvallend is dat op deze shortlist vrijwel geen woningbouw voorkomt terwijl bijna de helft van de inzendingen in deze categorie valt. Is de tijd van innovatie en experimenten voorbij?

De tocht van de jury leidde langs onderwijs-, zorg en culturele projecten en twee gemeentehuizen. Een sympathiek, liefdevol uitgevoerd huis voor verstandelijk gehandicapten, niet weggestopt maar opgenomen in de wijk, kreeg een warme plek in het hart van de jury. Vier ronde woontorens in een naoorlogse wijk zijn interessant vanwege de complexe stapeling in een grotendeels lage wijk. De gevelbekleding van geëtst glas van een HBO in Enschede, werkt mooi in de stad. Bijzonder was de combinatie van een gemeentehuis met daarop woningen in het centrum van Winterswijk. Een duurzaam laboratorium in Wageningen heeft mooi uitgewerkte details. De jury waardeerde de zorgvuldige inpassing van een school op een stedelijk gevoelige locatie in een Vogelaarwijk in Arnhem. En de charmante bioscoop, mooi ingepast in het rommelige centrum van Emmeloord bleef lang op de lijst staan maar redde het uiteindelijk niet.

Na zorgvuldig wikken en wegen selecteerde de jury drie gebouwen met een meerwaarde die de andere projecten overtrof.

WINNAAR BNA GEBOUW VAN HET JAAR 2010 REGIO OOST

**Revalidatiecentrum Groot Klimmendaal, Arnhem
Architectenbureau: architectenbureau Koen van
Velsen**

Projectarchitect: Koen van Velsen

Sublieme zorg

Een zorggebouw als uitdagend architectonisch concept en tot in alle details subliem uitgewerkt, krijg dat maar eens voor elkaar. De jury was eenstemmig over de hoofdprijs voor dit in alle opzichten prijzenwaardige gebouw.

Groot Klimmendaal met een oppervlakte van bijna veertienduizend vierkante meter staat als een rustig hert in het mooie, glooiende Arnhemse boslandschap. Vanuit een kleine voetprint kraagt het gebouw langzaam uit. Door de gevels van bruin geanodiseerd aluminium is het opgenomen in de natuur.

Glazen wanden langs de centrale verbindingsgang die de verschillende onderdelen van het complex ontsluit, zorgen voor een bijna geruisloze overgang van in- en exterieur. Bij de meanderende gevel in de kantine wordt het bos bijna naar binnen gezogen.

Overall in het gebouw is de omliggende natuur voel- of zichtbaar. Je kunt hier al wandelend revalideren. Grote en kleinere vides verbinden de verdiepingen ruimtelijk met elkaar en zorgen ervoor dat het daglicht in het hart van het dertig meter brede gebouw binnenstroomt. Een spel van opvallende maar subtiel ingezette kleuren en van directe en indirecte verlichting, verlevendigt het interieur.

Het programma is helder. Onder liggen de kantoren, boven zijn de kliniek en polikliniek en op het dak staat een Ronald McDonalddhuis. In de dubbelhoge hoofdverdieping bevinden zich alle bijzondere programmaonderdelen zoals een gymzaal, een zwembad en een theater. Niet alleen patiënten maar ook familieleden en buurtbewoners gebruiken deze ruimten waardoor zowel het gebouw als de patiënt midden in de maatschappij staat.

Het zorggebouw is tot stand gekomen in samenwerking met alle gebruikers. Een luie houten trap die van onder tot boven in het gebouw loopt, is

typerend voor de integrale werkwijze. Als de patiënt helemaal naar boven kan lopen, mag hij naar huis.

Groot Klimmendaal is onderdeel van een, eveneens door Koen van Velsen ontworpen, masterplan. Langzaam zal het omliggende, volgebouwde gebied veranderen in een parklandschap. De jury kijkt reikhalzend uit naar het vervolg op deze ouverture die diepe indruk heeft gemaakt. Het goed uitgewerkte, esthetische gebouw is onopvallend maar aanwezig, rustig maar niet saai, het zit vol contrasten maar straalt ook veiligheid uit. De mix van complexiteit en eenvoud, de aandacht voor fysieke, praktische en sociale details, de helderheid, het meesterlijke lichtspel, de natuurbeleving, alles is doordacht en klopt. Volgens de jury is dit niet alleen een regionale winnaar maar een voorbeeld voor de architectuur en de zorgsector op wereldniveau, een nieuw Zonnestraal.

NOMINATIES

**Gemeentehuis Bronckhorst, Hengelo (Gld)
Architectenbureau: Atelier PRO architecten
Projectarchitecten: Dorte Kristensen en
Christina Kaiser**

Gewoon zorgvuldig

Duidelijke keuzes, zorgvuldig uitgewerkt, mooi materiaalgebruik, duurzaam en een opdrachtgever die weet wat hij wil en daar ook zelf de verantwoordelijkheid voor neemt. Dat is wat de jury waardeert bij het gemeentehuis in Bronckhorst. Dat alles geregeld is in drie jaar tijd, van het zoeken van de locatie tot een kant en klaar gebouw, is op zijn zachtst gezegd verbazingwekkend.

De plaatsing in het buitengebied van de 43 kernen tellende gemeente is een bewuste keuze. Het gebouw ligt aan een randweg, is bereikbaar met het openbaar vervoer maar niet één kern staat centraal. Het gemeentehuis staat als een solitair blok in het landschap dat als thema terugkomt in de vormgeving. De vorm is gebaseerd op het zacht glooiende landschap en de hoekige verkaveling met geknikte lijnen. Het gras loopt door tot aan de centrale hal die de twee gekromde gevels met elkaar verbindt. Op de luiken die de strakke gevels bespelen met een mooi licht en schaduwspel, is door de kunstenaar Jaap Drupsteen op subtiele wijze een reliëf aangebracht van foto's van het

landschap aan de buitenzijde en aan de binnenkant afbeeldingen uit het archief.

Imago is het kernwoord van de opgave. De opdrachtgever wilde nadrukkelijk een gebouw dat paste bij de 'doe maar gewoon' mentaliteit van de bevolking. Niet protserig of gemoedelijk maar licht, open en transparant. Openbaarheid van bestuur is hier heel letterlijk genomen. Grote ramen geven niet alleen vanaf de ringweg maar ook vanuit de mooie, royale centrale hal, zicht op de raadszaal. Bij speciale gelegenheden kan de wand naar de hal zelfs helemaal worden opengeschoven.

Alle ruimten van kantoorvleugel tot directieruimte en publiekshal hebben de juiste aandacht gekregen. Typerend zijn de kantoorkamers die van boven transparant zijn waardoor de werkplekken aan het zicht onttrokken worden maar het transparante concept versterkt wordt. Materiaalgebruik en meubilair zijn op elkaar afgestemd waardoor een prachtig geheel ontstaat van bijna Scandinavische eenvoud. En dan is het ook nog het meest energiezuinige gemeentehuis van Nederland.

Hier is een opdrachtgever aan het werk geweest die precies wist wat hij wilde en die het ook nog eens heeft aangedurfd om het gebouw zelf te ontwikkelen, zonder projectontwikkelaar.

De jury is onder de indruk van dit goed ingepaste, sfeervolle, eenvoudig maar rijk gedetailleerde, zorgvuldige, rustige en ingetogen gebouw dat tot stand is gekomen door een bijzondere synergie tussen architect en opdrachtgever.

Pop en cultuurcentrum Metropool, Hengelo (Ov)

Architectenbureau: Benthem Crowel architecten

Projectarchitecten: Jan Benthem, Marleen van Driel, Pieter van Rooij

Eigenzinnig en geraffineerd

Twee betonnen dozen met een schil eromheen, het concept is eenvoudig, het resultaat indrukwekkend. Dit nieuwe pop- en cultuurcentrum in het hart van Hengelo, 'staat als een huis' in het rommelige herstructureringsgebied van het oude Storkterrein langs het spoor.

Het gebouw dat naar buiten toe niets verbergt, zit vernuftig in elkaar. Achter de transparante, glazen façade bevinden zich op de begane grond entree, foyer en een grand café met een winterterras. Twee ruwe betonnen dozen herbergen mooie

concertzalen, de spannende restruimten zullen door de doelgroep die voornamelijk bestaat uit jongeren, ongetwijfeld een goede bestemming vinden. De van binnen fel maar warm oranje gekleurde schil, houdt de verschillende onderdelen bij elkaar.

Aan het temperen van het geluid zowel van binnen naar buiten als andersom is veel aandacht besteed. Doordat gebruik is gemaakt van een doos in doos constructie kunnen de zalen gelijktijdig worden gebruikt. De verbindingen van de constructie met de popzalen, zoals vloeren, plafonds, trappen en puien zijn trillingsvrij. In het zicht gelaten dempende veerpakketten onder de grote zaal reduceren zowel de trillingen van de langrijdende treinen, als die vanuit de zaal naar buiten. Ook de ruimten tussen zalen en dak en de zalen onderling, waarin trappen en foyer zijn opgenomen, dienen als geluidsbuiter.

De stedenbouwkundige setting is goed doordacht. De naar het spoor toe oplopende hoogte zorgt voor een mooie verbinding tussen het spoor en de stad en geeft het voorliggende plein vorm. En het brengt leven in de brouwerij, zowel overdag als 's nachts. Overdag door de aanloop van het café, 's avonds tot in de diepe uurtjes door de geavanceerde lichtinstallatie die de betonnen blokken in wisselende kleuren aanschijnt.

Het geheel zit vol subtiele details zoals de geraffineerde tegen de plaatstalen buitengevel gemonteerde Dejeroosters, waartegen fietsen gegooid kunnen worden en het mooie slagboompje achter het gebouw. In dit flamboyante gebouw zijn meesters aan het werk geweest.

Minpuntje is volgens de jury de onduidelijke entree. Zij waardeert echter de stoere vormgeving, de mooie stedenbouwkundige inpassing, de doordachte wijze waarop het programma is ingepast, de subtiele uitwerking en de bijdrage die dit perfecte gebouw levert aan de omgeving. Het gebouw geeft het plein smoel.

JURY REGIO OOST

Marlies Rohmer –Architectenbureau Marlies Rohmer (voorzitter)

Floor Arons – Arons en Gelauff architecten

René Onsia – Onsia Architectuur

Patrick van der Klooster – AIR Rotterdam

Martien de Vletter – Uitgeverij SUN Architecture

Jurysecretaris, auteur juryrapport

Coosje Berkelbach – Architectuurhistoricus,
Amsterdam